

KONFERENCJA NAUKOWA

**TEATR
PARTYCY
PACYJNY**
KTO JEST ZA CZWARTĄ ŚCIANĄ?

25-26 kwietnia 2023

Akademia Teatralna
im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie

Scena Główna Teatru Collegium Nobilium

KTO JEST ZA CZWARTĄ ŚCIANĄ?

Zapraszamy do wzięcia udziału w ogólnopolskiej konferencji naukowej „Kto jest za czwartą ścianą? Teatr partycypacyjny”.

Przez ostatnie kilkanaście lat w polskim teatrze coraz więcej mówiło się o partycypacji, coraz częściej burzono czwartą ścianę i włączano do spektaklu widownię. Nastąpiła zmiana w postrzeganiu publiczności teatralnej, która przestaje być grupą biernych obserwatorów i obserwatorek, a staje się aktywnymi uczestnikami i uczestniczkami widowiska. Do działań teatralnych coraz częściej zaprasza się grupy społeczne, które dotychczas były z nich wykluczane. Partycypacja w teatrze nie jest jednak zupełnie nierozpoznanym polem – w ostatniej dekadzie powstało wiele tego typu spektakli i projektów. Strategie partycypacyjne zyskały dojrzałość i wydaje się, że nie są już polem całkowitej improwizacji i eksperymentów.

Ale co to właściwie znaczy „partycypacja”? Jako organizatorki konferencji wyszczególniamy trzy główne płaszczyzny, na których zachodzi proces partycypacji widowni w teatrze:

W OBREBIE SPEKTAKLI

spektakle, które próbują kwestionować sztywny podział na scenę i widownię, a przede wszystkim sprawić, by publiczność nie była jedynie grupą pasywnych odbiorców, ale miała wpływ na przebieg spektaklu i jego finalny kształt.

W PRACY NAD SPEKTAKLEM

spektakle, które w procesie twórczym zakładają udział danej grupy społecznej, najczęściej niezwiązanej z zawodowym teatrem, występującej zazwyczaj w roli aktorów/aktorek bądź grupy eksperckiej; są tworzone często w trybie pracy warsztatowej.

WOKÓŁ SPEKTAKLI

instytucje teatralne, które starają się nawiązać bezpośredni kontakt z widownią poprzez szeroki wachlarz działań pedagogiczno-teatralnych opartych na twórczych relacjach ze swoją publicznością.

W procesie partycypacji rosnące znaczenie zyskują pedagodzy i pedagodżki teatru. Zwracają uwagę na to, że widownia to niejednolita grupa odbiorców z różnymi potrzebami, chcąc aktywnie korzystać z oferty teatralnej i mając wiele do zaoferowania. Również reżyserzy i reżyserki zaczynają zauważać potencjał tkwiący w widowni teatralnej postrzeganej jako wspólnota, z którą można razem tworzyć spektakl. Część z nich chętnie wykorzystuje w produkcji spektakli narzędzia pracy twórczej wypracowane przez pedagogikę teatru.

W teatralnym dyskursie coraz większy nacisk kładzie się na etykę procesu pracy. Następuje powolna zmiana w myśleniu ludzi teatru o tym z kim, o czym i jak można robić spektakl. Do silnie zhierarchizowanych teatrów instytucjonalnych wkraczają spektakle współtworzone przez społeczności czy tworzone wspólnie z publicznością. Odstaniają one inną, świeżą perspektywę, a także dają nowe narzędzia twórcze.

Warto również zadać sobie pytanie, czy za tymi wszystkimi pięknymi ideami inkluzywności, kolektywności, demokratyzacji i partycypacji idzie rzeczywiste, skuteczne działanie? Czy ten rodzaj pracy jest doświadczeniem naprawdę emancypującym? Czy pozwala na prawdziwą, a nie jedynie pozorną partycypację? Czy kultura danej grupy społecznej nie jest przypadkiem zawłaszczana? Czy artyści faktycznie pragną dialogu ze społecznościami? Czy to zjawisko nie jest jedynie kwestią mody?

**W OBRĘBIE
SPEKTAKLI**

**WOKÓŁ
SPEKTAKLI**

**W PRACY NAD
SPEKTAKLEM**

Zaproponowane przez nas definicje partycypacji nie wykluczają się wzajemnie - mogą się przenikać i wpływać na siebie. Dany spektakl czy projekt może spełniać wymogi więcej niż jednej definicji.

Zapraszamy do podjęcia tematów z zakresu współczesnego polskiego teatru partycypacyjnego, między innymi:

- ▶ pedagogiki teatru i edukacji teatralnej,
- ▶ teatru społecznego i angażującego,
- ▶ publiczności teatralnej oraz pytania o status widza teatralnego,
- ▶ polemiki oraz krytyki tych zjawisk, refleksji nad skutecznością tych działań,
- ▶ szeroko pojętych procesów łamania czwartej ściany w teatrze i kwestionowania standardowych struktur teatralnych.

ZGŁOSZENIA

Konferencja odbędzie się **25 i 26 kwietnia 2023 roku** w Teatrze Collegium Nobilium (ul. Miodowa 22/24, Warszawa). Do zgłaszania swoich referatów zapraszamy wszystkie zainteresowane osoby, zwłaszcza studentki i studentów.

Zgłoszenia do wystąpienia w konferencji prosimy przesyłać do **3 marca 2023 roku** przez formularz dostępny pod linkiem: <https://forms.gle/dTfVERfj2uBHX5nq6>

Abstrakt nie powinien przekraczać 1000 znaków ze spacjami oraz zawierać afiliację z tytułem wystąpienia. Wystąpienie powinno trwać 15-20 minut. Informacja o zakwalifikowaniu wybranych zgłoszeń zostanie ogłoszona do **12 marca** wraz ze wstępnym harmonogramem konferencji.

Udział w konferencji jest bezpłatny.

W razie jakichkolwiek pytań i wątpliwości prosimy o kontakt przez maila: teatr.partycypacyjny@gmail.com

ORGANIZATORKI Natalia Cierniak i Aleksandra Urban, studentki I roku studiów magisterskich na kierunku Wiedzy o Teatrze

ORGANIZATOR Koło Badawcze WOT Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie

KONSULTACJE NAUKOWE dr hab. Joanna Krakowska

PROJEKT GRAFICZNY Ewa Wagner